Пише: Небојша Бакарец
понедељак, 17 август 2009 16:00

Када говоримо о додели станова, прво се морамо осврнути на поступање државе по том питању. Можемо посматрати три периода. Први, до 1989, када је у целој СФРЈ био обичај да предузећа и државни органи додељују својим запосленима станове где су стицали станарска права. Радило се о станарским правима на становима који су били у друштвеном власништву. Свакако, највиши државни и партијски функционери (једне партије) били су најпривилегованији. Од 1990. до октобра 2000. држава, односно странке које су управљале државом – СПС, ЈУЛ, Нова демократија, СРС и СПО – наставиле су обичај да у новим околностима највиши државни и страначки функционери добијају станове које су откупљивали по симболичним ценама (СПС, ЈУЛ, НД и СРС су овакав обичај доделе станова спроводили на свим нивоима власти, СПО у граду Београду – стварна афера доделе 500 станова партијским функционерима и у градским општинама где је био на власти, а не треба заборавити ни ДС која је то исто радила као део коалиције "Заједно" – ДС, СПО, ГСС – у општинама где је била на власти са СПО и ГСС, од почетка 1997. па до октобра 2000. године). Истовремено, почев од 1992. па до 1995. године, било је омогућено да милиони грађана откупе станове на које су имали станарско право, такође по симболичним ценама (до неколико стотина немачких марака). Откупљени су и готово сви својевремено национализовани и конфисковани станови.

Од октобра 2000. године дошло је до позитивног помака у понашању државе, односно странака које су државом управљале до данашњих дана. Настављена је додела државних станова, али не по симболичним ценама, већ по ценама неколико пута повољнијим од тржишних, а у неким случајевима и по тржишним ценама уз могућност отплате на кредит. Позитиван помак се састојао и у томе што станове више нису добијали високи страначки и државни функционери (уз ретке изузетке, нпр. Невена Карановић, високи функционер Г17 и државни секретар министарства здравља – извор биографских података: Википедија), већ различите категорије лица која раде у институцијама које се финансирају из буџета: полицајци, војна лица, запослени у државној управи, здравству, образовању итд. Питање које се кристалише из вештачки изазване афере (афере коју је наручила Демократска странка) је да ли државни органи убудуће треба да додељују станове овим категоријама која за државу обављају најодговорније и најтеже послове, попут припадника војске, полиције и правосуђа? О томе може да се поведе јавна расправа и у парламенту и у јавности. Та расправа је већ у току, али на тај начин што се води бесомучна медијска хајка против ДСС. На овај начин грађани и сви они који ту расправу треба да воде, не добијају непристрасне и

аргументоване чињенице о проблематичној теми. Наравно, сама извршна власт, која је у овом тренутку једноумна и једнообразна на готово свим нивоима, може да донесе одлуку да се станови додељују искључиво по тржишним ценама, али тај принцип онда мора да важи за све нивое власти. Ако се тај принцип усвоји, онда град Београд неће моћи да додељује и продаје непрофитне станове, јер се и они не продају по тржишним ценама, већ по цени изградње која је двоструко нижа од тржишне. Међутим, градња и додела непрофитних станова има готово апсолутну подршку у друштву. Са тим је сагласна и Демократска странка Србије која је од 2000. године, повремено била један од коалиционих партнера Демократској странци која је имала одлучујућу улогу у граду Београду.

Демократска странка Србије тврди да је целу аферу у вези са доделом државних станова изазвала Демократска странка како би скренула пажњу са економског колапса Србије, са изборних пораза у Земуну и Вождовцу и свих других државних питања која се решавају на штету Србије, попут питања Косова и Метохије. Директан доказ за ову нашу тврдњу је и сама чињеница да је афера покренута око неспорног питања. Зашто је, по ДСС, питање доделе државних станова по ценама нижим од тржишних, неспорно? Наравно да у поступању државних органа и републике и градова постоји извесна инерција да се поступа на начин на који је држава поступала пре 2000. године или пре 1990. године. То је чињеница, али не и разлог због чега је ово питање неспорно за ДСС. ДСС сматра да одређени круг лица која за државу обављају најодговорније и најтеже послове: припадници војске, полиције и правосуђа, али и запослени у здравству, образовању и државној управи, треба да буде помогнут од стране државе. У принципу, држава то може да чини на неколико начина. На пример, високим платама. Како то није могуће, из познатих разлога, а наведена лица најчешће имају мизерне плате у односу на одговорност и на важност послова које обављају, следећи начин је да се тим лицима помогне при решавању стамбеног питања. Чини се да је начин на који је град Београд, у последњих девет година, одабрао да решава ово питање, најбољи. Град сопственим средствима гради непрофитне станове и продаје их кругу лица који смо навели (по одлукама градске Скупштине и по конкурсу) по цени изградње (она је најчешће двоструко нижа од тржишне), и на кредит од 20 година, уз учешће од 20%, са каматом од 0,5%. Начин на који је Република Србија у лику владе Зорана Ђинђића и по Уредби те владе, одлучила да определи 600 станова, за ДСС, такође, није споран. Та Уредба Ђинђићеве владе је била спорна Уставном суду Србије, који је ставио ван снаге чланове 6. и 50. сматрајући да се нису стекли законски услови да влада тако даје станове на кредит (Ђинђићевом уредбом је било предвиђено давање кредита на рок од 40 година и уз 10% учешћа, уз камату од најмање 0,5%). Због тога је влада Војислава Коштунице морала да измени наведену Уредбу и да предвиди другачије услове, у складу са законом. Та измењена Уредба је донета у јануару 2007. године и по тој, иницијално Ђинђићевој Уредби, приступљено је реализацији намере владе Зорана Ђинђића да се додели 600 станова. Процедура доделе је спроведена по закону, о чему сведоче и речи генералног секретара владе Тамаре Стојчевић (ДС). Она такође износи став да није могуће законски поништити одлуке о додели наведених станова. Дакле, још један доказ да је афера вештачки изазвана и покренута око неспорног питања је и чињеница да је

измењена уредба коју је донела влада Војислава Коштунице на снази више од две и по године и да је нико није оспоравао. Доказ је и то да, изузев Уставног суда, нико други, ни јавност ни политичке странке, није оспоравао суштину уредбе владе Зорана Ђинђића. Демократска странка је у владама од јула 2007. године, са већином министара у те две владе. Демократска странка је била апсолутно упозната и сагласна са обе Уредбе и током свих ових година није оспоравала нити Ђинђићеву Уредбу нити Уредбу коју је донела прва Коштуничина влада у којој су били и Г17 и СПО, а коју је подржавао СПС (сви наведни су садашњи партнери у Влади Демократске странке). У другој Коштуничиној влади од јула 2007. године, министри су били Драган Ђилас, министар за НИП, и Мирко Цветковић, министар финансија, као и Драган Шутановац, министар одбране. Нико од њих није током две године оспоравао ову Уредбу, нити начин на који држава решава питање доделе државних станова. Осим тога Драган Ђилас, Драган Шутановац и Милан Марковић су чинили већину у Стамбеној комисији те владе и из тог разлога су такође били апсолутно упознати са обе Уредбе и начином доделе 600 станова. Никада нису оспоравали то питање.

Постоји још један доказ да је афера вештачки изазвана. Наиме, примењују се двоструки стандарди. Поступање државног органа на чијем је челу био Војислав Коштуница се оспорава и приказује као непоштено, штетно и неморално, док се поступање градских органа по питању доделе државних станова, по нетржишним ценама, годинама дочекује хвалоспевом. Ради се о невиђеној манипулацији и слепилу. Додела 600 станова прибављених од стране Грађевинске дирекције Србије (већи део овог броја су новоизграђени непрофитни станови) и Дирекције за имовину Републике Србије (мањи део овог броја су стари станови који су одавно у власништву Републике), проглашава се за главни проблем у држави Србији, при чему се води медијска хајка против ДСС и спроводи медијски линч против функционера и чланова ДСС. Наглашавамо да ДСС не види проблем нити у поступању Ђинђићеве и Коштуничине владе, нити у поступању градских органа по овом питању. Стога се поступање Ђинђићеве и Коштуничине владе мора ставити у исту раван као и поступање градских влада, градоначелника или вршилаца дужности градоначелника, Радмиле Хрустановић (ДС), Ненада Богдановића (ДС), Зорана Алимпића (ДС) и Драгана Ђиласа (ДС), који су омогућили доделу и куповину 3.100 државних станова, по ценама двоструко нижим од тржишних. Нема ничег спорног у чињеници да град гради непрофитне станове и да их продаје по цени изградње. Међутим, ако се оспорава поступак Коштуничине владе, онда и ово мора бити оспорено, јер се суштински ради о истој ствари. Одређеном, ужем кругу лица прописаном Уредбом (Република) или Одлуком (Град) се додељују станови с правом откупа по ценама нижим од тржишних. Уколико се доследно спроведе најава ДС и њених функционера у власти да ће бити једино могућ откуп по тржишним ценама, онда од градње, доделе и куповине непрофитних станова нема ништа. Тако ћемо доћи у ситуацију да држава не може да учини све у борби против криминала и корупције. Како главни носиоци борбе против ове пошасти – припадници полиције и правосуђа – могу са мизерним платама и често без решеног стамбеног питања да се носе са богатим криминалцима? Да поменемо и да су услови рада и материјалне опремљености полиције и правосуђа на најнижем нивоу. Доћи ћемо у апсурдну ситуацију да Град и Република

могу да граде социјалне станове нпр. за расељавање Рома, а да припадници војске, полиције и правосуђа, те запослени у области здравства, образовања и државне управе, који обављају најтеже и најодговорније послове, не могу да реше своје стамбено питање (јер преко 99% њих нема новца да плати тржишне цене станова). Тачно је да је Коштуничина влада прописала да критеријум којим се "купопродајна цена одређује у висини тржишне вредности коју је надлежни порески орган утврдио као основицу пореза на имовину". Такође је тачно да је Ђинђићева влада прописала да је критеријум да се "омогући куповина стана по тржишној цени на начин и под условима прописаним за давање кредита по овој уредби". Као што смо већ навели, услови су били: кредит на 40 година, 10% учешћа и камата од 0,5%. Тачно је да ти услови обе владе нису исти као и услови које је прописао град Београд, али је исто тако тачно да су и са једним и са другим условима куповине државних станова биле упознате и Демократска странка Србије и Демократска странка, тј. њихови представници у тим органима власти. ДСС не сматра и не каже да су ДСС, ДС, Г17, СПО и СПС саучесници у једној сумњивој работи, те да је ДСС криво што медији прозивају једино ДСС. Не, ДСС каже да смо током девет година сви били упознати и сагласни са начинима на који републички и градски органи додељују станове готово истим категоријама лица (припадницима војске, полиције, правосуђа и запосленима у здравству, школству и државној управи, између осталих). ДСС каже да је за осуду примена двоструких стандарда за исту ствар, на штету ДСС. За осуду је да се против ДСС води медијска хајка због доделе државних станова, а да се поступање ДС по истом питању дочекује хвалоспевима (град Београд) и истовремено потпуно сакрива чињеница да је прву Уредбу о додели станова сачинила ДС кроз Владу Зорана Ђинђића, 2002. године.

Запањујуће поступање медија (пре свега три таблоида) може се објаснити власничком структуром у медијима и, још важније, утицајем који ДС има преко Драгана Ђиласа, Срђана Шапера и Небојше Крстића на медије. Када кажемо утицај, мислимо на потпуну контролу наведених лица и њихове странке над готово свим медијима. То је чињеница која се не мора доказивати. То објашњава шокантно слепило медија и спремност да ДСС линчују због исте ствари због које хвале ДС. То објашњава наслове и фотографије у три таблоида који су предњачили у медијском линчу ("ДСС у Београду поделио 40 станова" – коментар наслова: Када би ДСС тужио лист који је објавио тај наслов, апсолутно је сигурно да би спор добио; "Коштуничина влада делила станове шаком и капом", "Коштуничина сарадница добила стан преко реда", "Како је сарадница Коштунице добила стан као поклон", "Ко ће у затвор?" – коментар наслова: уз наслов на насловној страни сугестивно је понуђена фотографија Војислава Коштунице и Дејана Михајлова као одговор на питање).

Ово објашњава и мноштво манипулација и подметања. Створена је медијска слика да су главни кривци за аферу: колективно – ДСС, а појединачно – Војислав Коштуница и Неда Станисављевић. О непостојећој одговорности Војислава Коштунице смо довољно рекли у претходним редовима. Манипулацију против Неде Станисављевић (а тиме и против

ДСС) треба посебно објаснити. Недељка Станисављевић је намерно и тенденциозно представљена као "блиски сарадник Војислава Коштунице" (формулацију је вероватно измислио и доследно наметнуо неко из тима испирача мозгова и спин доктора ДС). Тиме је створен утисак да је госпођа Станисављевић политичарка која је обављала највише државне функције и да је била високи страначки функционер ДСС. Створен је и утисак да је Војислав Коштуница, због таквог стања ствари ("блиски сарадник") био упознат и да је подржавао све што ради тај и било који "блиски сарадник", а то наравно, није тачно. Од свих лица која су откупила стан (288 лица), медијском линчу је подвргнута једино "блиска сарадница Војислава Коштунице" (наравно да се подразумева да медијском линчу није требао да буде подвргнут нико). Обичан грађанин је могао стећи утисак да је госпођа Станисављевић вероватно била потпредседник ДСС и министар или заменик министра, најмање. Истина је следећа: госпођа Станисављевић је до почетка 2003. године имала звање "виши саветник за штампу" при кабинету председника СРЈ. То је службеничко звање које су имали многобројни службеници у савезним органима, а данас то звање има већина службеника у влади и министарствима који имају високу стручну спрему. То службеничко звање не треба бркати са функцијом "Саветника председника СРЈ" или функцијом "Саветника министра" или функцијом "Саветника председника Владе". То су различити положаји и различита звања. Дакле, госпођа Станисављевић је тада била само један од многобројних сарадника – службеника председника СРЈ. Блиски сарадници председника СРЈ су били његов шеф кабинета, његови саветници за одређена питања, генерални секретар Председништва, те евентуално чланови тадашње савезне владе (свакако не кадрови ДС), као и високи функционери ДСС. Означити госпођу Станисављевић као "блиског сарадника" је једноставно погрешно. Формирањем прве Коштуничине владе госпођа Станисављевић је постављена на службеничко место (саветник за медије и штампу) у генералном секретаријату владе. На том месту је госпођа Станисављевић и дан данас. Дакле, ни у том случају се госпођа не може назвати "блиским сарадником Војислава Коштунице" јер није била при кабинету председника владе, нити саветник председника владе, нити министар, нити било шта друго. По истом том извитопереном критеријуму госпођа Станисављевић може бити названа "блиским сарадником Мирка Цветковића" (у јавности незаслужено познат као председник Владе) и "блиским сарадником Тамаре Стојчевић" (генерални секретар владе ДС). Госпођа Станисављевић је члан ДСС, али никада није обављала ни једну функцију у ДСС. Госпођа Станисављевић није политичарка, нити је то желела да буде, већ је новинар.

Овде треба подсетити да је цела процедура доделе станова спроведена по закону, што потврђује и садашњи генерални секретар владе.

Када говоримо о манипулацији и линчу против личности треба поменути нешто што се логично намеће. Неда Станисављевић није најпознатија личност са списка особа које су откупиле стан (поменуто је да је она службеник, новинар, да није политичарка, нити државни и страначки функционер). Најпознатије личности са тог нечитког списка који је

објавио један таблоид су, претпостављам (због нечиткости), на првом месту Невена Карановић, државни секретар министарства здравља и два помоћника садашњег и претходног министра за државну управу и локалну самоуправу. Госпођа Невена Карановић је политичарка и високи државни и партијски функционер Г17 (обављала је функције заменика министра здравља, помоћника министра здравља – сада државни секретар, оснивач је странке Г17, а била је члан Председништва Г17-извор Википедија). Колико је нама познато (из до сад објављених података о 288 лица која су откупила стан), Невена Карановић је једини изузетак од неписаног правила да се станови не додељују високим државним и партијским функционерима. Ове чињенице су пажљиво скриване и госпођа Карановић је у целој афери помињана овлаш, уз напомену да је на годишњем одмору. Сасвим је јасно да би и слеп и аутистичан новинар нагласио управо ову личност у целој афери, али пошто је афера уперена против ДСС, онда је спроведен налог да се улога Невене Карановић апсолутно минимизира. Дакле, улога политичарке из партијског и државног врха актуелне власти Г17, Невене Карановић, која по већ наведеном критеријуму може бити означена као "блиски сарадник Томице Милосављевића", "блиски сарадник Млађана Динкића" или "блиски сарадник Мирка Цветковића", јер она то заиста јесте, потпуно је сакривена. Не кажемо да је госпођа Карановић требало да буде стављена на стуб срама, али је једино она морала бити поменута и наглашена, зато што је једино у њеном случају одступљено од поштовања неписаног правила кога су се све власти држале током последњих девет година.

Овде треба нагласити да је у вештачки изазваној афери против ДСС несумњиво утврђено да ни један државни нити страначки функционер ДСС није добио стан.

У манипулацију и превару се одмах (11. и 12. августа) укључила и владина „ad hoc“ комисија формирана да испита доделу и откуп 288 станова, као и један таблоид који је пренео прве (кад пре) резултате комисије. Таблоид помињемо само зато што су глупост и незнање који су показани безгранични. Лист у свом чланку "Афера са откупом станова: Србија изгубила 9,7 милиона евра", наводи да је Србија изгубила скоро 10 милијарди динара у афери са становима (мисли се на разлику између продајне и тржишне цене). У следећем пасусу (као и у наслову) лист наводи да је Србија на чистом губитку од 9,7 милиона евра. Незналице из тог таблоида изгледа нису ни на нивоу основне школе, кажу нам да је 9,7 милиона евра, грубо речено 10 милиона евра, једнако износу од 10 милијарди динара. Узмимо да је евро 100 динара и помножимо то са 9,7 милиона, добијамо износ од 970 милиона динара, грубо гледано 1 милијарду! Незналице су десет пута увећале динарски износ, односно погрешиле за десет пута. Но, није то највећи проблем. Проблем је накарадно и тенденциозно оглашавање и рачунање наведене комисије. Примењујући критеријуме те комисије – приближно 300 станова – штета 10 милиона евра, на доделу 3100 станова у граду Београду, доћи ћемо до такође накарадног закључка да је штета по државу преко 100 милиона евра. Ако тај износ претворимо у динаре, по незналицама из тог таблоида (1 евро – 1000 динара), онда је штета коју су Србији и Београду нанели они који су водили град Београд – читај ДС –

100 милијарди динара! (Тај таблоид, наравно, никада неће погрешити на штету ДС).

Вратимо се разлозима због којих је ова афера отворена. Сасвим је сигурно да постоји мноштво разлога због којих је ДС покренула ову аферу:

- да скрене пажњу са економског суноврата Србије који је изазвала и да скрене пажњу са спонтаних и оправданих протеста сељака и радника

- да скрене пажњу са питања Вождовца и Земуна, односно изборног пораза у тим општинама

- да спусти рејтинг ДСС што је за ДС од опште користи, а од посебне користи за будуће изборе у општини Вождовац где су два пута у току годину дана биле тзв. пата карте у односима блокова, оног око ДС и блока ДСС-СРС-СНС

- да ако може, и на овај начин покуша да себи поправи рејтинг јер забога, поништавање "злодела неваљалог Коштунице и злочестог ДСС" су покренули Цветковић, Ђилас и мироћија Тадић

- да скрене пажњу са фијаска поводом измена Закона о информисању и све већих пукотина (кањона) у владајућој коалицији

- да скрене пажњу са свих других државних питања која ДС и њени партнери у власти решавају на штету Србије (попут питања Косова и Метохије) – видети писмо Ненада Поповића, Мирку Цветковићу у новом броју – "Поруке" – на насловној страни интернет презентације ДСС.

Аутор је потпредседник Извршног одбора ДСС-а